

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Гусятинського районного суду Тернопільської області
23.11.2023

Тернопіль, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23.11.2023 групою НПМ здійснено відвідування Гусятинського районного суду Тернопільської області (далі – суд, судовий орган).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Трінька-Яворська Тетяна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Гусятинський районний суд Тернопільської області знаходиться за адресою: вул. Проспект Героїв Майдану, 7, смт Гусятин, Чортківського району, Тернопільської області, поштовий індекс 48200.

Суд знаходиться в центральній частині смт Гусятин, і розміщений на третьому поверсі триповерхової будівлі.

Охорона приміщення суду здійснюється Територіальним управлінням Служби судової охорони.

Керівництво:

Цвинтарна Тетяна Миколаївна, голова суду.

Турецька Христина Михайлівна, керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 27 осіб, з них штатна чисельність суддів – 5 осіб.

Під час відвідування групою НПМ вивчено службову документацію, оглянуто приміщення суду щодо відповідності вимогам законодавства України та міжнародних стандартів.

Встановлено, що у приміщенні суду (загальному коридорі) наявні інформаційні стенди з інформацією для осіб, які прибули до суду, про розпорядок роботи суду, надання безоплатної правової допомоги, взірці заяв, пам'ятки для відвідувачів про права та обов'язки учасників судового процесу, реквізити судового збору, тощо (фото 1, 2). Інформаційні тактильні таблички для кабінетів виконання шрифтом Брайля (фото 3, 4).

У приміщенні суду облаштовано три зали судових засідань, з яких один зал для розгляду кримінальних справ, який облаштований боксом з органічного скла та обладнаний системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції (фото 5).

На момент відвідування в приміщенні суду не перебували під вартою обвинувачені (підсудні) чи засуджені.

Попереднє відвідування групою НПМ не здійснювалось.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (ст. 28 Конституції України, ст. 25 Загальної декларації прав людини, п. 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН)).

1. Відвідуванням встановлено, що у суді розташовані 3 зали судових засідань, з них 1 для розгляду кримінальних справ.

Вимогами п. 6.5.2. ДБН передбачено, що в кожному приміщенні суду камери для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ. Тобто, в суді, де розташовано 1 залу судових засідань для розгляду кримінальних справ має бути обладнано 3 камери. Площа кожної камери повинна бути не менше ніж 4 м².

Натомість в суді відсутні камери для тримання підсудних (засуджених).

Примусово доставлені в суд підсудні/засуджені тримаються у спеціальному боксі із захисного скла, який розташований у залі судових засідань для розгляду кримінальних справ, або в автомобілях для конвоювання.

Вказані вище порушення є приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (Yaroslav Belousov v. Russia) (заява № 2653/13 і 60980/14 від 4 жовтня 2016 р.) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом з іншими підсудними.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

2. У порушення вимог п. 6.5.2 ДБН, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у залі судового засідання, чим не забезпечується його конфіденційність.

Європейський суд з прав людини сформував практику, згідно із якою порушення конфіденційності спілкування між клієнтом і адвокатом слід вважати перешкоджанням права на отримання правової допомоги і втручання в його особисте життя.

3. Окрім цього, відповідно вимог пункту 6.4.5 ДБН відсутнє приміщення для ознайомлення відвідувачів та підсудних (засуджених) з матеріалами справи. З цієї причини відвідувачі ознайомлюються у приміщенні канцелярії, а підсудні (засуджені), які тримаються під вартою, не мають доступу до зазначеного вище приміщення, через що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Право на забезпечення безпеки у суді.

4. У порушення вимог п. 6.5.3 ДБН приміщення для конвою у суді не обладнано.

5. Відповідно до п. 6.5.2. ДБН в блоці, де розміщені камери для підсудних (засуджених) необхідно передбачати спеціальний санвузол для підсудних (засуджених). Натомість у суді відсутній санітарний вузол для підсудних (засуджених), що наражає на небезпеку як підсудних (засуджених), так і відвідувачів.

6. Всупереч вимог п.5.11 ДБН та п. 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), територію суду не обладнано боксом для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), або огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу.

Заїзд спеціального автотранспорту конвойної служби, посадка (висадка) примусово утримуваних осіб проводиться через центральний вхід до суду (фото 6).

7. Також у порушення п. 13 Інструкції у суді не передбачено окремого ізольованого маршруту для підсудних (засуджених) від місця висадки до залу судових засідань для розгляду кримінальних справ. Супровід таких осіб відбувається приміщеннями загального користування (сходовими клітками та коридором суду). Така ситуація несе небезпеку для підсудних (засуджених), а також для працівників суду та відвідувачів.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та стаття 21 Конституції України)

8. У порушення Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-

комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), санітарна кімната суду не обладнана для користування осіб з інвалідністю.

Окрім того, у порушення вимог пункту 5.3, 6.1.2, та 6.3 ДБН Інклюзивність вхід до будівлі суду не обладнано пандусом (у разі неможливості влаштування пандусів слід застосовувати підйомні пристрої), у зв'язку з чим маломобільні групи населення без сторонньої допомоги не можуть потрапити до приміщення суду (фото 7).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Тернопільській області:

1. Облаштувати приміщення для підсудних (засуджених) і конвою відповідно до міжнародних та національних стандартів.
2. Облаштувати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).
3. Обладнати будівлю суду спеціальним санвузлом для підсудних (засуджених).
4. Створити умови для відвідування суду маломобільними групами населення.
5. Забезпечити наявність ізольованого маршруту конвоювання підсудних (засуджених) до зали судових засідань.
6. Обладнати бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті.

Гусятинському районному суду Тернопільської області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що можуть призводити до порушень прав людини.

Додатки: фотофіксація на 3 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Тетяна Трінька-Яворська

Фотофіксація до звіту

Фото 1

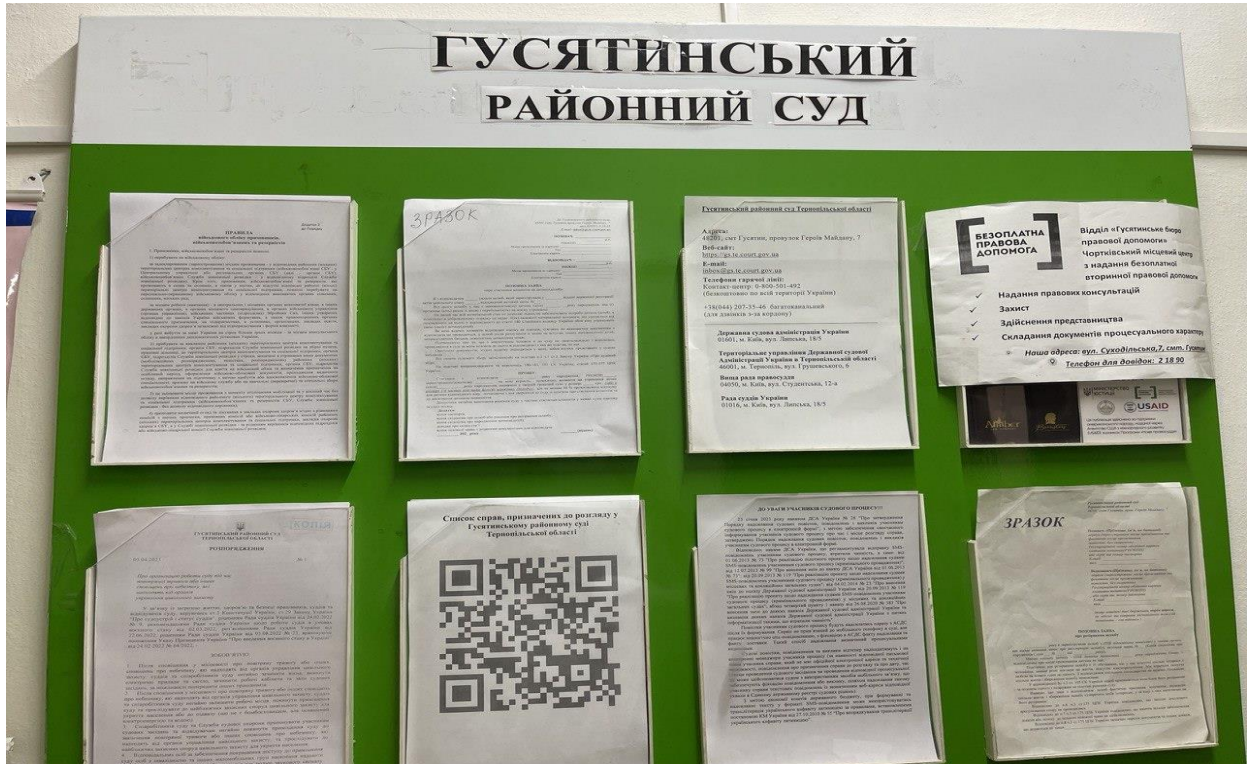

Фото 2

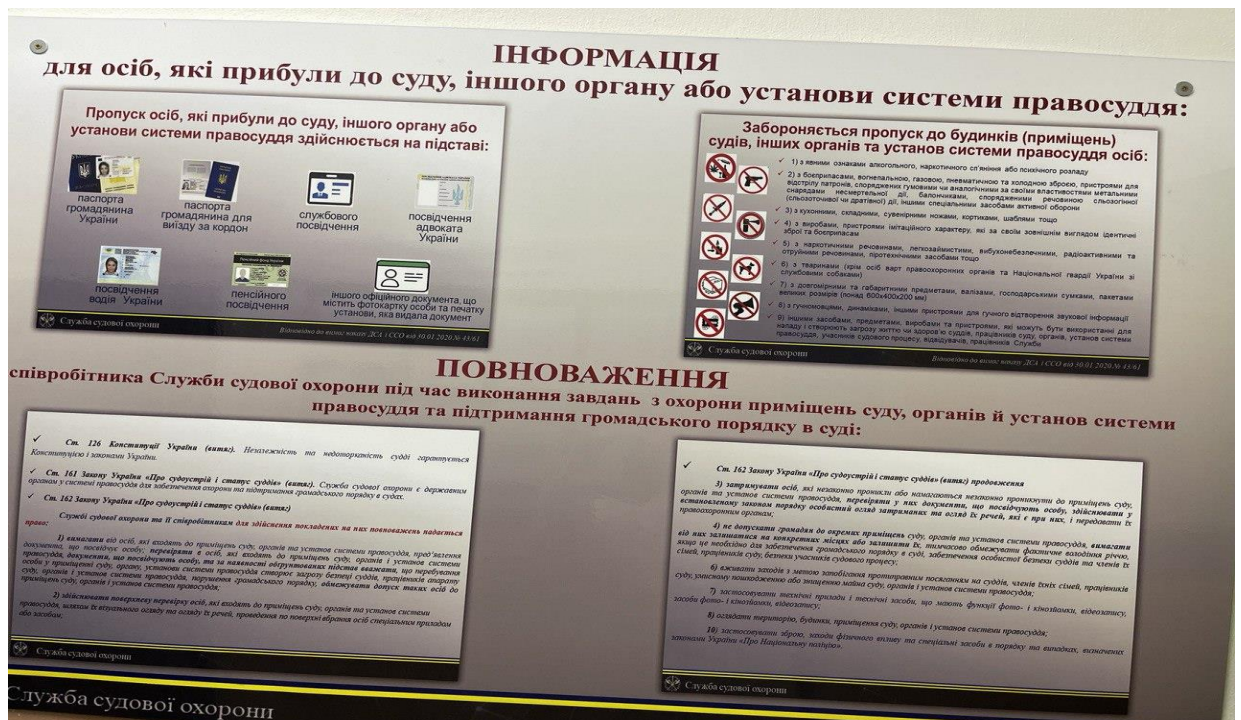

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Φoto 6

Φoto 7

